

La fàbrica

A la Barcelona de 1913, les condicions laborals en les fàbriques tèxtils eren precàries i duríssimes per a les treballadores. Aquestes eren majoritàriament dones i criatures, ja que el cost per jornada o treball resultava molt més barat comparat amb els dels homes. Així els homes, a qui també se'ls pretenia més forts, s'ocupaven de tasques més pesades, com la càrrega i descàrrega de materials.

Els horaris molt llargs, tot i que la llei estipulava que les jornades laborals no podien excedir de les 66 hores setmanals, aquesta mai s'acomplia i s'acabaven treballant de fins a 12/14 hores al dia, amb només 2 descansos de 30 minuts per menjar.

Això implicava que les treballadores no tenien temps per a la vida familiar ni per a altres activitats, i els feia vulnerables a malalties i accidents laborals. Els accidents eren freqüents a causa de la maquinària antiga i perillosa, i la manca de formació adequada de qui hi treballava.

Les condicions de salubritat eren terribles, amb les fàbriques plenes de pols i de soroll, i amb les parets i el terra coberts de brutícia i d'escombraries. Les condicions de temperatura i humitat també podien ser molt extremes en alguns llocs de treball. Cal afegir també que les condicions d'higiene personal eren precàries, ja que nombroses treballadores no tenien accés a lavabos o dutxes, cosa que generava una gran quantitat d'infeccions i malalties.

A més a més, les treballadores estaven sotmesos a una gran pressió per part dels caps i dels propietaris de les fàbriques, que exigien una alta de productivitat i no toleraven els retards ni els errors. Això provocava una gran tensió i estrès entre els treballadors, i els feia treballar a un ritme frenètic, sense cap mena de descans ni pausa, causant això nombrosos accidents. Aquell any, els accidents en la indústria tèxtil suposarien un 6,63% del total dels accidents laborals, sent la xifra més alta dels darrers anys.

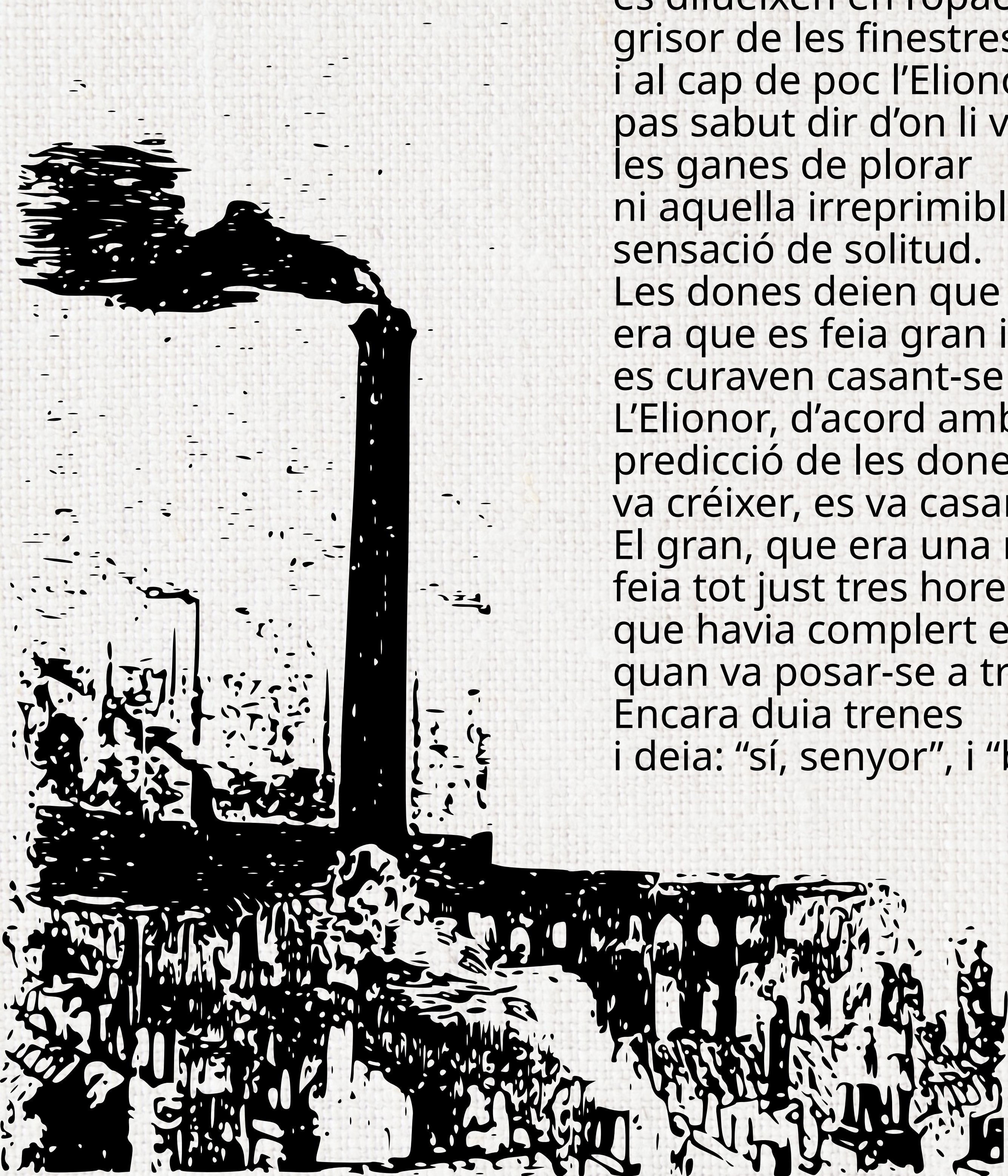
A les fàbriques catalanes de l'època, no es treballava tant per salari com succeïa en altres parts de l'Estat Espanyol, ja que aquí es treballa a preu fet i, per tant, el salari no era fix. Així la retribució quedava a mercè dels amos que n'establien la quantia escudant-se en les despeses de gestió, el volum de treball fet, l'antiguitat de la maquinària, el tipus d'energia que feia anar els motors, la distància de la fàbrica a la línia de tren més propera o el fet que l'Inspector de Treball visqui a més o menys distància dificultant-ne possibles inspeccions causades per les constants denúncies d'infraccions de la llei que s'hi produïen. El salari d'una dona treballadora a les fàbriques tèxtils podia oscil·lar entre 14 i 18 pts/set per a oficials i 14,5 pts/set. Els homes podien arribar a guanyar entre 24/25 pts/set en el cas d'oficials i 12/13 pts/set en cas d'ajudants. En el cas de les criatures, majoritàriament nenes, que acostumaven a fer de canilleres guanyaven menys, entre 7 i 9 pts/set, al voltant d'1 pesseta al dia.

Per a visualitzar el que suposaven aquests salaris hem de comparar-lo amb el preu de productes bàsics com el preu del pa, un aliment bàsic, era d'aproximadament 31 cèntims de pesseta per quilo en el cas del pa moreno o 37 si era blanc. El preu dels ous també era relativament car, i rondava entre 80/90 cèntims de pesseta per dotzena. El preu de la carn era encara més elevat, amb un preu d'entre 2 i 3 pts/kg, el que en feia un aliment prohibit per a moltes treballadores. D'altra banda, el preu del sabó i altres productes de neteja també eren relativament elevats, el que dificultava encara més la vida dels treballadors, que havien de destinar una part important dels seus salaris per a la compra dels productes bàsics.

En resum, les condicions laborals en les fàbriques tèxtils eren inhumanes, i les treballadores estaven exposades a un gran nombre de riscos per a la seva salut i seguretat. Aquestes condicions laborals van portar a moltes protestes i mobilitzacions per part de les qui hi treballaven, que lluitaven per aconseguir una millora en les seves condicions de vida i de treball.

L'Elionor - Miquel Martí Pol

L'Elionor tenia
catorze anys i tres hores
quan va posar-se a treballar.
Aquestes coses queden
enregistrades a la sang per sempre.
Duia trenes encara
i deia: "sí, senyor" i "bones tardes".
La gent se l'estimava,
l'Elionor, tan tendra,
i ella cantava mentre
feia córrer l'escombra.
Els anys, però, a dins la fàbrica
es dilueixen en l'opaca
grisor de les finestres,
i al cap de poc l'Elionor no hauria
pas sabut dir d'on li venien
les ganes de plorar
ni aquella irreprimible
sensació de solitud.
Les dones deien que el que li passava
era que es feia gran i que aquells mals
es curaven casant-se i tenint criatures.
L'Elionor, d'acord amb la molt sàvia
predicció de les dones,
va créixer, es va casar i va tenir fills.
El gran, que era una noia,
feia tot just tres hores
que havia complert els catorze anys
quan va posar-se a treballar.
Encara duia trenes
i deia: "sí, senyor", i "bones tardes".

Ordint la trama
110 anys de la vaga de La Constància